

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

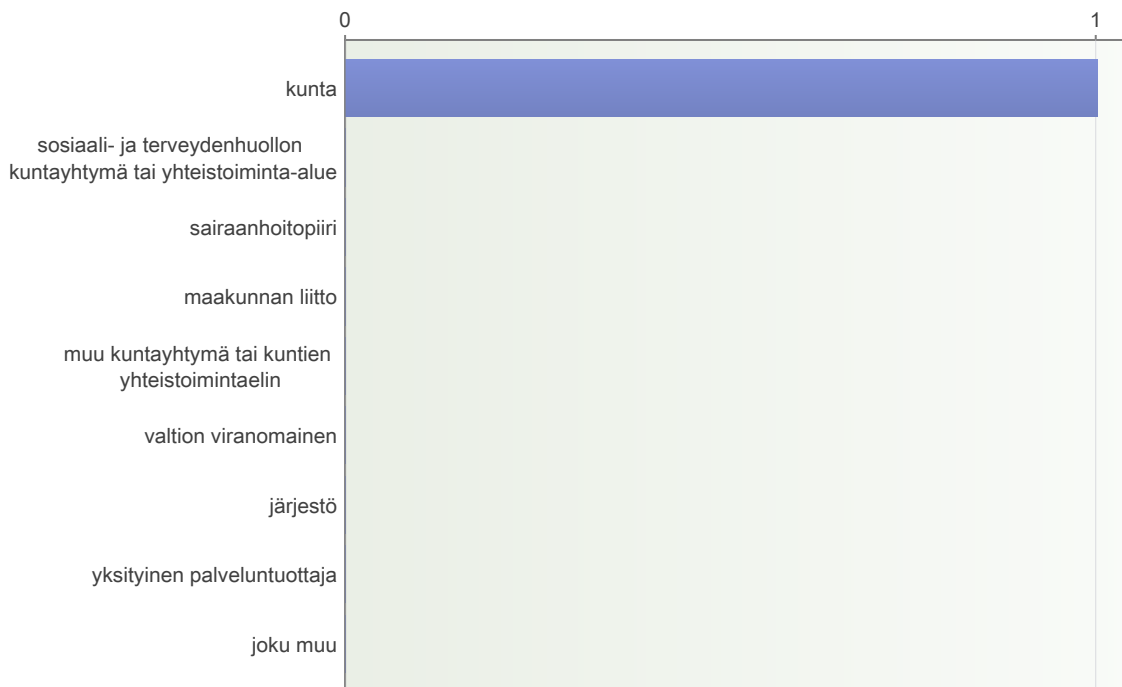
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Pälkäneen kunta	Johanna Säämänen	Janita Koivisto, janita.koivisto@palkane.fi, p. 0405736390	7.12.2017	Pälkäneen kunnanhallitus

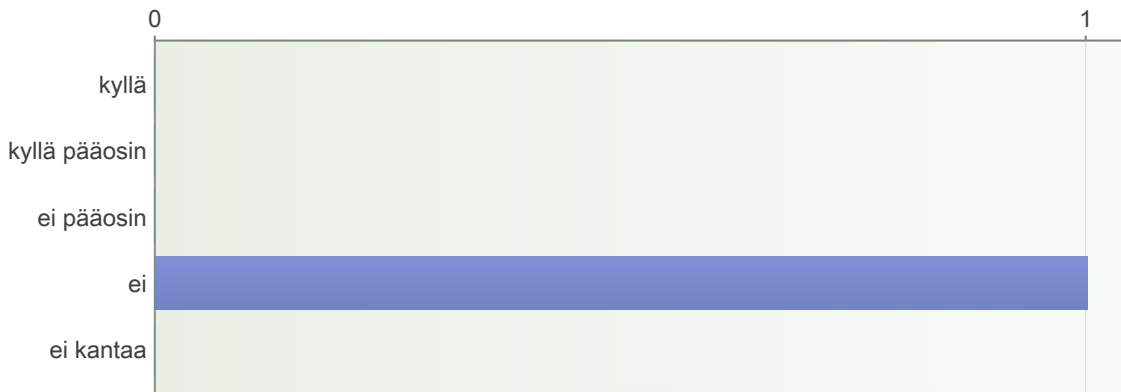
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

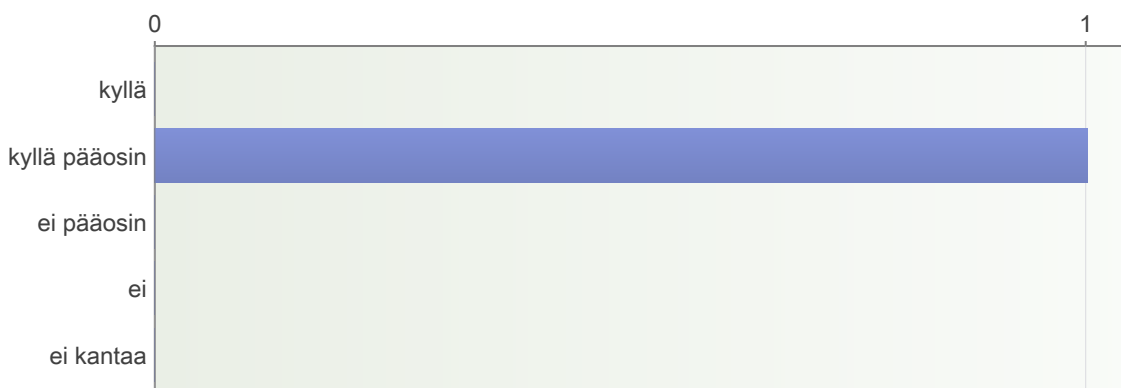
- Pälkäneen kunta kannattaa asiakkaan valinnanvapautta ja sen laajentamista, mikä monien terveyspalvelujen osalta on nykyisinkin jo mahdollista niin valtakunnan kuin osin EU:n laajuisestikin (mm. mahdollisuus valita terveyspalvelut haluamastaan kunnasta ja erikoissairaanhoidon palveluja muista EU-maista).

Terveyserojen kaventaminen ei tapahdu vain järjestelmän toimesta. Yksilön valinnoilla on merkittävä vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin. Väestön terveyseroihin vaikuttavat myös perimä, koulutus, työllisyys, tulotaso, muut sosiaaliset tekijät sekä alueellinen vaihtelu palvelujen saatavuudessa. Lisäksi valinnanvapaus kohdentuu paljolti korvaaviin palveluihin, vaikka ennaltaehkäisevillä palveluilla (esim. koulu- ja opiskelijaterveydenhuollolla) on keskeisempi merkitys väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden paranemista on vaikea arvioida. Syntyykö palvelutarjontaa myös harvaan asutuille seuduille? On oletettavaa, että asiakasetelipalvelut keskittyvät kaupunkiseuduille eikä valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluja synny seuduille, joissa ei ole riittävää väestöpohjaa kannattavalle yritystoiminnalle.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

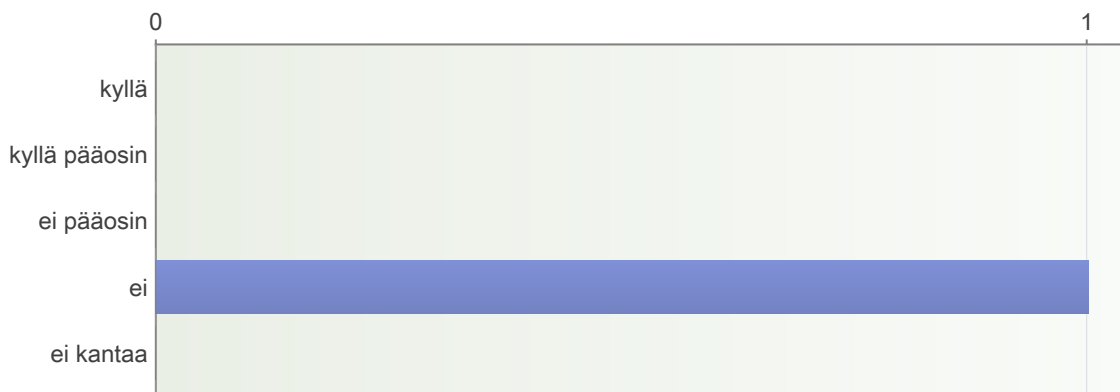
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lausuntoluonnoksella oleva lakiluonnos edistää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Epäselväksi kuitenkin jää, edistääkö uudistus vaikutusmahdollisuuksia aina tarkoituksenmukaisella, asiakkaalle terveys- ja hyvinvointihyötyä tuottavalla tavalla. Erityisesti useita sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien ja erityisryhmiin kuuluvien (esim. päihde- ja mielenterveysasiakkaiden, muistisairaiden) kyky käyttää valinnanvapautta voi olla rajoittunut. Tarvitaan myös suuri määrä palveluohjaajia, jotka auttavat asiakkaita heille parhaiden valintojen tekemisessä.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

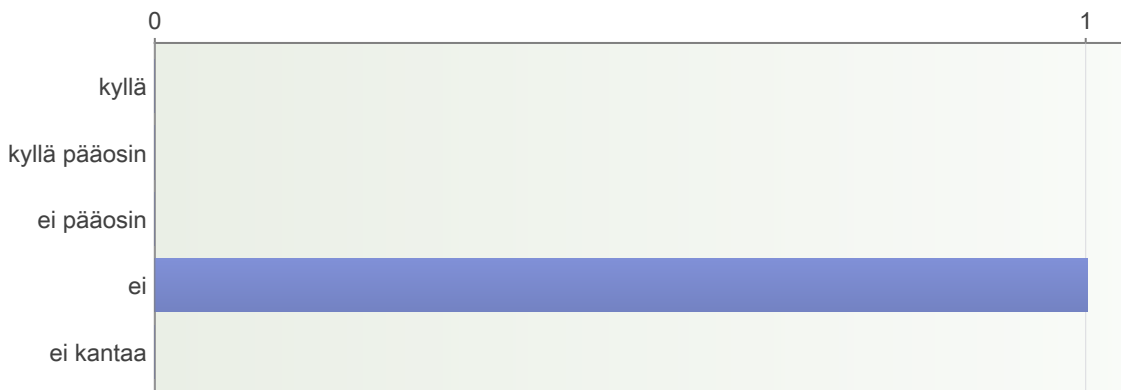
Vastaajien määrä: 1

- Esityksen mukainen uudistus lisää mahdollisuuksia hakeutua palveluihin, ja jos tarjontaa on, asiakas voi valita itselleen sopivan palveluvaihtoehdon. Järjestelmä ei kuitenkaan lisää palveluita alueille, joilla jo nyt on vaikeuksia päästä palveluihin.

Lakiesityksen mukaan asiakassetelin omavastuuosuuden suuruus on kaikille sama. Asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia parantaisivat erisuuruiset omavastuut, jolloin asiakas voisi suuremmalla omavastuulla valita esim. sijainnin osalta itselleen soveltuvamman vaihtoehdon.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

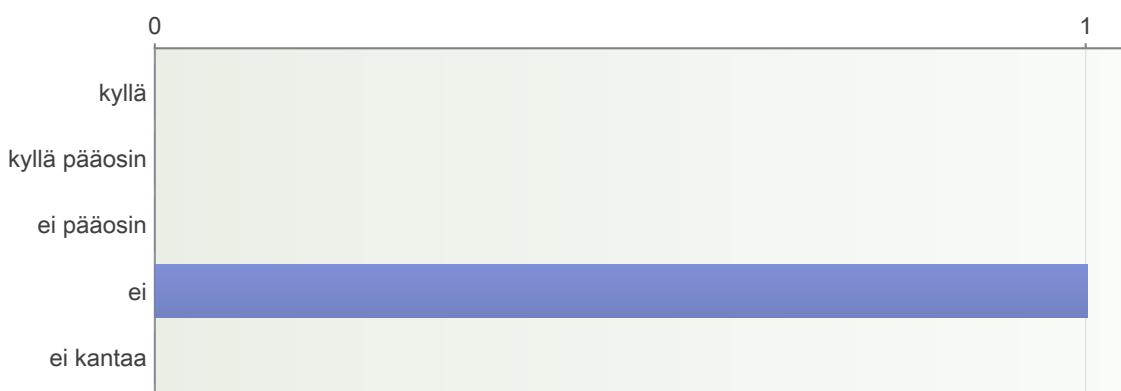
Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteen sovittaminen eli integraatio on huomattavan haasteellista. Palvelusuunnitelman on tarkoitus edistää palvelujen yhteensovittamista, mutta itse palvelut saattavat koostua monenkin tuottajan palveluista. Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia ja sopimusten valvontaa. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

Palveluketjujen yhteensovitusvastuu on palvelujen järjestäjällä, mutta todellisuudessa asiakkaan yhtenäisiin palveluketjuihin vaikutetaan palvelutuotannon yksiköissä. Integraation toteuttaminen on erittäin vaikeaa, mikäli asiakkaan palveluketjun kokonaisuus muodostuu monista palveluntuottajista.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

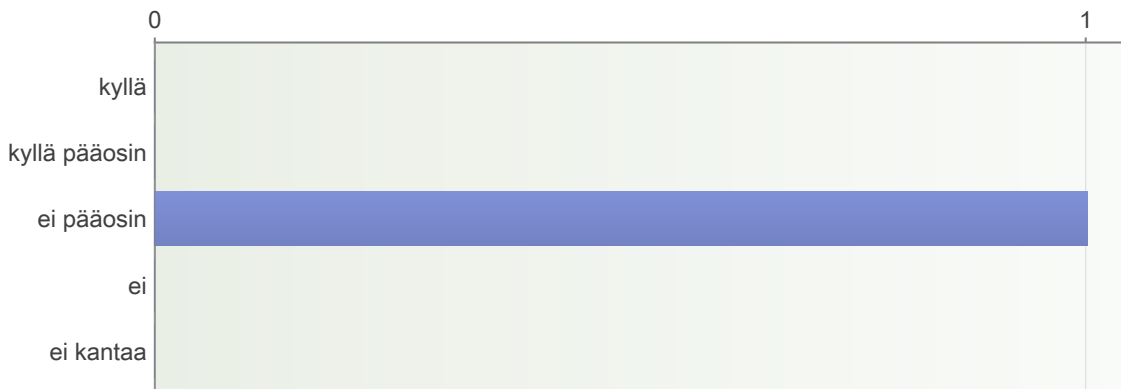
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos on integraation kannalta monilta osin haastava. Velvollisuus huolehtia palvelujen vertikaalisesta ja horisontaalisesta integraatiosta on palvelujen järjestäjällä, maakunnalla. Mahdollisesti käyttöön tuleva asiakasseteli sekä palveluiden tuottaminen maakunnan liikelaitoksen tai perustettavien yhtiöiden kautta pilkkoo tuottamisvastuuta monelle eri toimijalle, mikä luo haasteita palveluintegraatiosta vastaavalle maakunnalla. Tiedossa ei ole, että maakunnalla olisi sen aloittaessa käytettävissään esim. yhtenäistä tietojärjestelmää kokonaisuuden hallitsemiseksi. Asiakkaalla on myös mahdollisuus valita toisen maakunnan tuottamat palvelut, mutta integraatiovastuu on ns. kotimaakunnalla. Lakiesityksestä ei käy ilmi, miten tietojen siirtyminen näissä tilanteissa varmistetaan.

On hyvä, että valinnanvapauden eri elementtien käyttöönottoa on porrastettu, mutta osaltaan eri voimaantuloajat haastavat integraation toteutumista, kun kesken asiakkaan palveluprosessin tulee käyttöön erilaisia palvelutuotannon vaihtoehtoja. Mikäli asiakkaalla on useita palveluntarpeita, saattaa asiakas joutua asioimaan nykyistä useammalla "luukulla" esimerkiksi tarvitessaan sote-keskuspalveluja, palveluja, joista on tehtävä viranhaltijapäätös sekä palveluja, joita tuotetaan asiakassetelillä tai jotka eivät kuulu valinnanvapauden piiriin.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

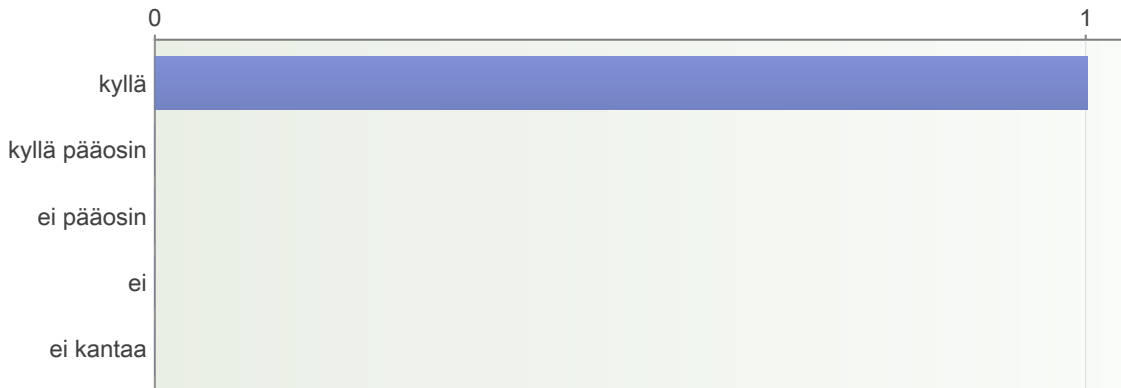
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys asettaa maakunnille velvoitteita mm. asiakassetelin tarjoamiseen, mikä kaventaa maakunnan päätösvaltaa järjestämisvastuun toteuttamisessa. Järjestämisvastuun toteuttaminen edellyttää toimiakseen myös runsaasti sopimusohjausta ja valvontaa sekä asiakasohjausta.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

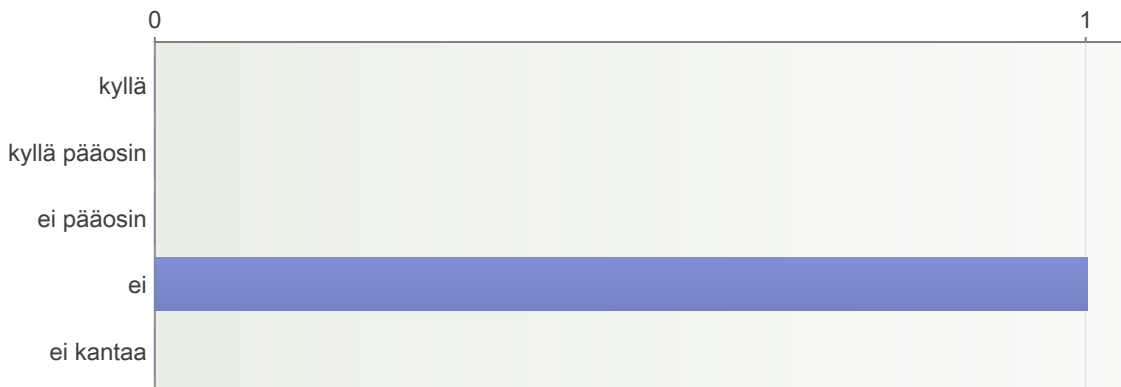
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun siirtäminen leveämmille hartioille mahdollistaa myös laajemmat edellytykset kehittämistyölle.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veropohjasta siirretään nykyisiä sote-kustannuksia vastaavat osuudet maakunnan palvelutuotannon rahoituspohjaksi. On tiedossa, että sote-palvelutuotannon tehokkuudessa ja tuottavuudessa on kuntien kesken merkittäviä eroja. Tähän on sisäänrakennettuna ajatus siirtää nykyinen palvelu- ja kustannusrakenne maakunnalle. Maakunnilla on suuret haasteet muokata palvelurakenne ja -verkko nykyistä kustannustehokkaammaksi. Samanaikaisesti valinnanvapauteen liittyy mm. henkilökohtaisen budjetin osalta kustannusten kasvupaineita, ja väestön ikääntyminen lisää palvelujen kysyntää. Tästä osin kustannusten kasvun hillitsemistavoite vaikuttaa ylimitoitetulta.

Osana valmistelua on myös todettu erikoissairaanhoidon olevan terveydenhuollon toimivin osuus. Suurimmat resurssilisäykset viime vuosina ovat kohdentuneet erikoissairaanhoidon, ja tarvittavat talouden sopeuttamistoimet on kunnissa jouduttu kohdentamaan peruspalveluihin. Jotta kustannussäästöä on odotettavissa, on erikoissairaanhoidon palvelutuotantoon kohdennettava myös tehostamistoimia ja kannustimia tarkastella palvelutuotannossa olevia klinikoiden välisiä päällekkäisyyksiä tutkimuksessa ja hoidossa.

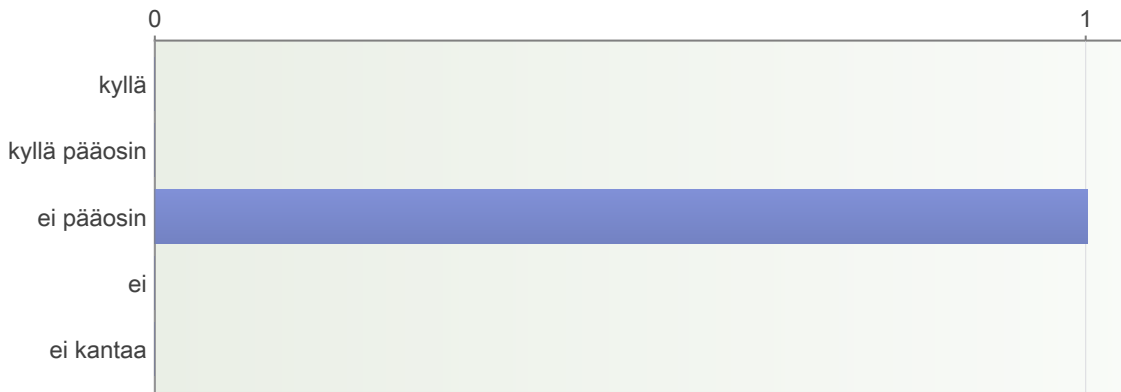
Merkittäviä lisäkustannuksia on odotettavissa tietojärjestelmien uusimisesta. Asiakasseteliin ja henkilökohtaiseen budjettiin liittyy riski päällekkäisestä palveluntuotannosta, koska maakunnan on varauduttava tarjoamaan asiakkaalle palvelut toisella tavoin hänen kieltäytyessään setelistä. Lisäksi maakunnan on merkittävästi resursoitava henkilöstöä yksityisten palveluntuottajien valvontaan. Valinnanvapaus ja asiakkaiden palvelujen yhteensovittamisen vaade edellyttää runsaasti lisäyksiä asiakasohjaajien työpanokseen nykyisestä. Alkuvaiheessa on myös mm. asiakkaiden hallintopäätökset ja kunnilta siirtyvät sopimukset päivitettävä, mikä sekä edellyttää työntekijäpanosta.

Uudistuksen valmistelusta aiheutuvat kustannukset nostavat lähtötilanteen kustannuksia jo merkittävästi, joten kirittävää vuoden 2017 kustannustasoon nähden on merkittävästi enemmän kuin 3 miljardia euroa. Lakiesitykseen ei edellä esitetyn perusteella ole riittävästi rakennettu sisään sellaisia mekanismeja, joiden perusteella olisi perusteltua odottaa kustannusten hillinnän tavoitteen toteutuvan.

Kunnissa on jo toteutettu kustannussäästöjä tuottavia palvelurakennemuutoksia mm. ikäihmisten palveluissa, mikä osaltaan kaventaa palvelutuotannon rakenteiden säästöpotentiaalia.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhdenvertaisuuden näkökulmasta haasteeksi muodostuvat alueet, joilla ei ole valittavana kuin maakunnan liikelaitoksen tuottamat suoran valinnan palvelut, missä tilanteissa asiakkaille ei ole todellista valinnan mahdollisuutta. Edelleen saattaa olla alueita, joille on haastavaa rekrytoida alan ammattilaisia, joten työntekijäpulan sattuessa säännöksetkään eivät turvaa asiakkaiden todellista palvelujen saantia näillä alueilla. Lisäksi etäisyydet palveluihin saattavat kasvaa tai palvelua on saatavilla vain sähköisenä.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksessa on oltava saatavilla sosiaalihuollon ammattilaisen tarjoamat sosiaalihuollon ohjaus- ja neuvontapalvelut. Kyseinen termi pitäisi määritellä tarkemmin. Palvelutarjonta jää suppeaksi, koska julkisen vallan tehtäviä, joihin kuuluu hallintopäätöksen teko, ei voi siirtää sote-keskuksen hoidettavaksi. Tästä johtuen niissä tarjottavat sosiaalihuollon palvelut jäävät asiakasvaikuttavuuden näkökulmasta kovin suppeaksi, ja mahdollisesti muodostavat päällekkäisen palvelun maakunnan liikelaitoksen tarjoamien sosiaalihuollon palvelujen kanssa ts. siirryttäessä maakunnan liikelaitoksen sosiaalihuollon palvelujen piiriin, tarjotaan sielläkin joka tapauksessa palveluihin liittyvät ohjaus ja neuvonta.

Tulisikin pohtia, pitäisikö sosiaalihuollon palveluista sote-keskuksissa luopua tai vaihtoehtoisesti laajentaa niitä käsittämään perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut. Niissäkin asiakas joutuisi hakemaan mm. päihdehuollon laitoskuntoutusta koskevat päätökset maakunnan liikelaitoksesta.

Palvelujen tarjoaminen sekä sote-keskuksissa että maakunnan liikelaitoksissa saattaa aiheuttaa pulaa pätevistä sosiaalihuollon ammattilaisista.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

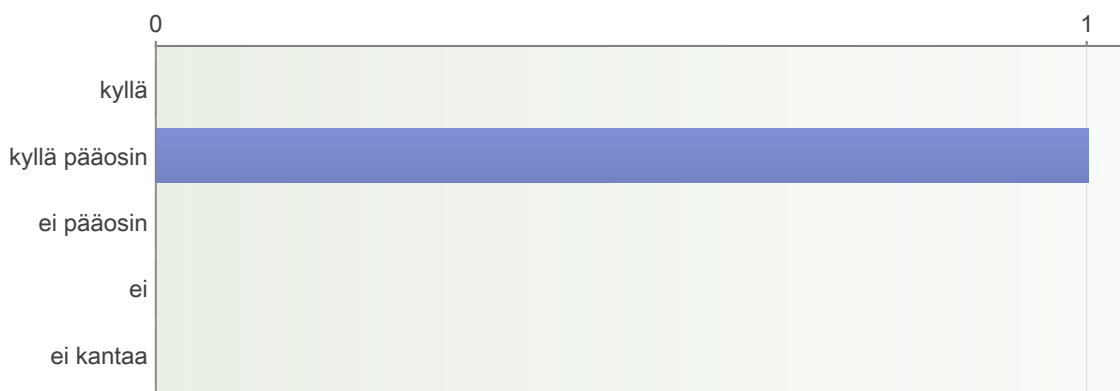
Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollossa palvelut on pitkään tuotettu yksityisten palvelutuottajien toimesta, joten siltä osin palvelutuotantotapojen muutos ei ole niin merkittävä mitä muiden palvelujen osalta. Tähän liittyy kuitenkin riski kustannusvastuun siirtymisestä nykyisiin yksityisiä palveluja käyttäviltä asiakkailta maakunnille.

Haasteita esiintyy asiakkaan hoitoketjun ja kokonaishoidon saatavuudessa. Esimerkiksi protetiikan osalta sote-keskuksen suoran valinnan palveluihin kuuluu ainoastaan hammasproteettiset korjaukset. Jos asiakkaan hoidon aikana havaitaan tarve kruunun laittamiselle, pitää hoidon jatkumiseksi tältä osin pyytää maakunnalta asiakasseteli, eikä hoitokokonaisuutta voida viedä loppuun ennen setelin myöntämistä.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

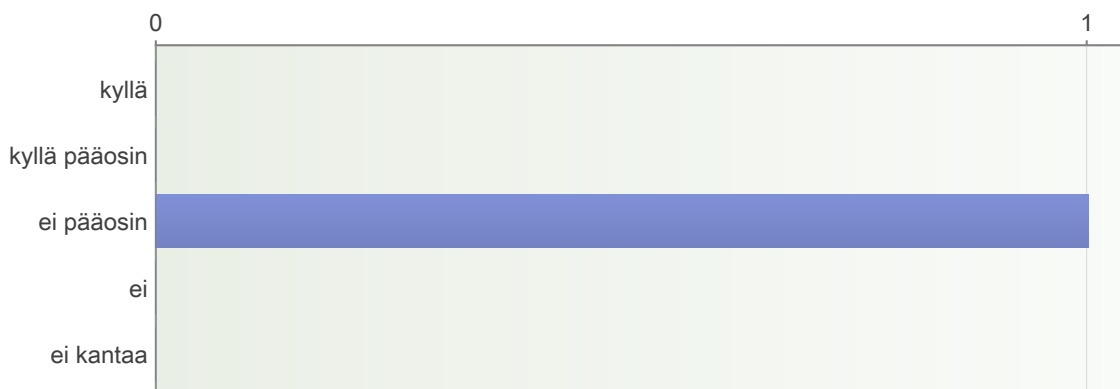
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Kotihoidon lääkäripalvelujen osalta jää epäselväksi, tuotetaanko ne maakunnan liikelaitoksessa vai asiakassetelillä.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

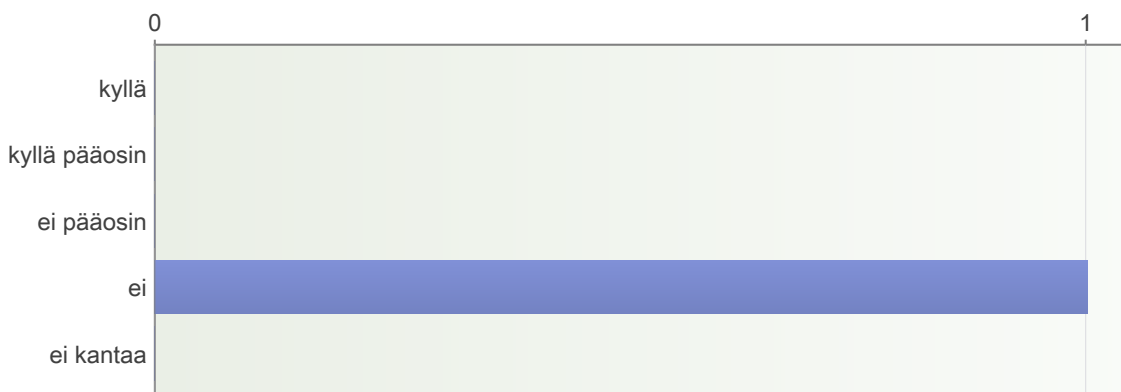
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palveluihin kuuluvat palvelut on määriteltä selkeästi. Toisaalta monilta osin, esim. ennaltaehkäisevät ja kuvantamispalvelut, jää tarkentumatta, mitä osia palvelukokonaisuudesta kuuluu suoran valinnan piiriin.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

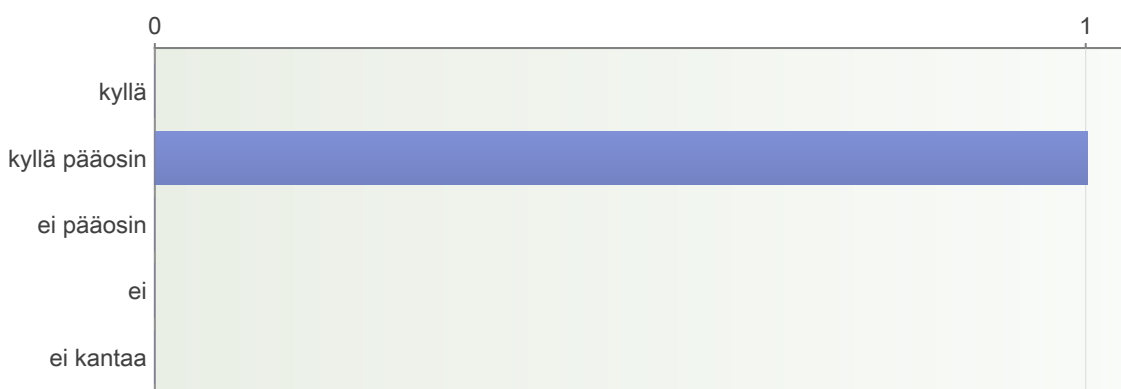
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vrt. vastaus kohdassa 9b. Sosiaalihuollon ohjauksen ja neuvonnan palvelut sote-keskuksissa jäävät asiakasvaikuttavuuden näkökulmasta vähäisiksi, aiheuttavat mahdollisesti rekrytointihaasteita ja päällekkäisiä toimintoja ja siten ylimääräistä kustannusrasitetta.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

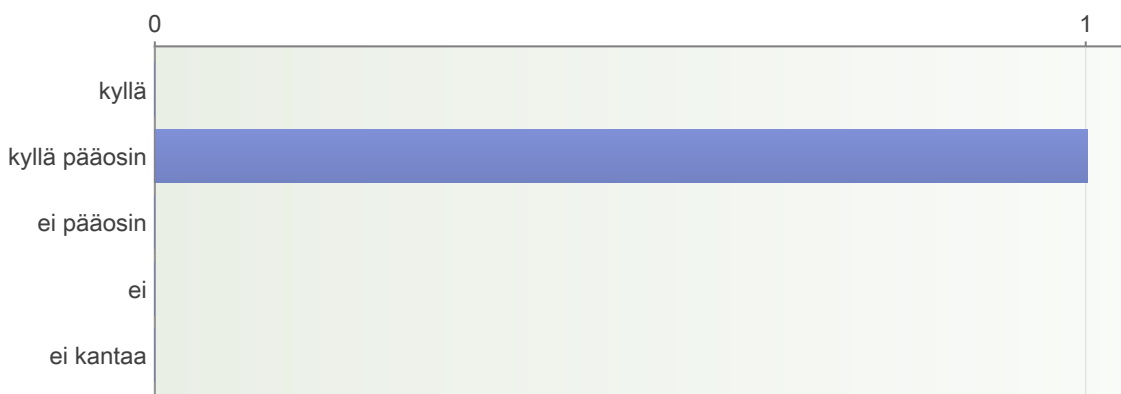
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mahdollisuus valita edellyttää asiakkailta tietoteknisiä valmiuksia, jotta he pystyvät tekemään perustellun valinnan. Viime kädessä valinnan asiakkaan puolesta tekee maakunta.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

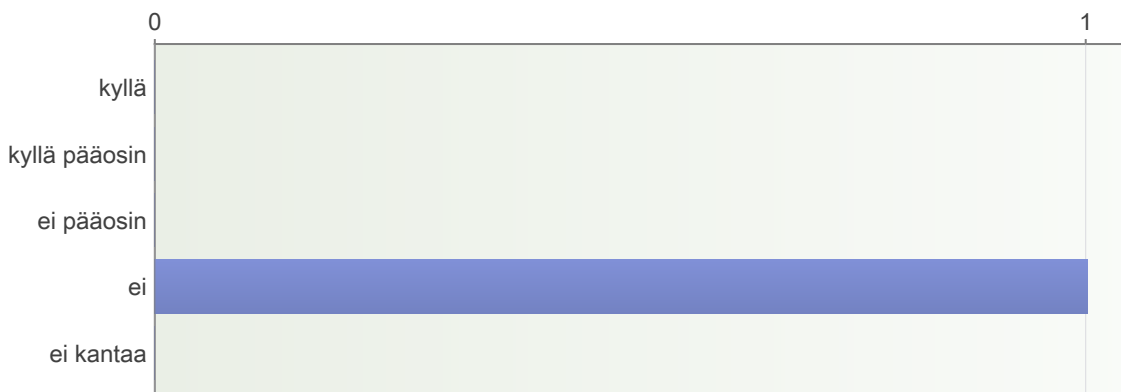
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasetelin laajentaminen kiireettömään leikkaustoimintaan asettaa haasteet osajien riittävyydelle eri toimintayksiköihin.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

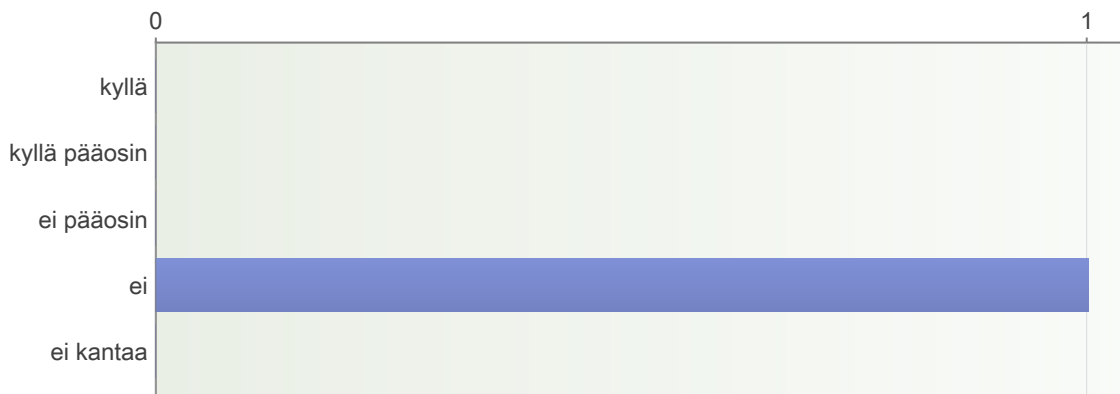
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen on huolehdittava asiakkaan palvelujen tuottamisesta muulla tavoin, mikäli asiakas kieltäytyy tarjotusta asiakasetelistä. Tästä saattaa aiheutua päällekkäistä palvelutuotantoa, mihin sitoutuu kustannuksia.

Säädös aiheuttaa myös haasteita työntekijöiden tarkoituksenmukaiselle rekrytoinnille. Asiakkaiden kysynnässä saattaa tapahtua myös merkittäviä muutoksia, eivätkä henkilöstöresurssi ja tilat välttämättä jousa yhtä nopeasti.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

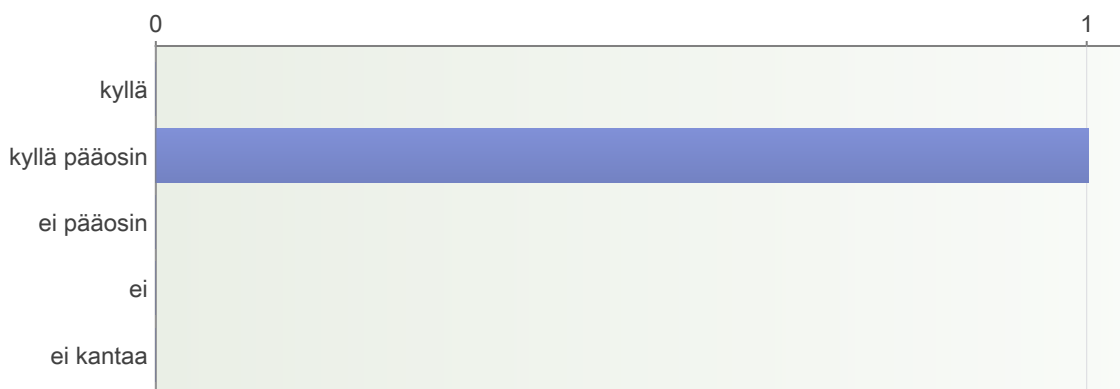
Vastaajien määrä: 1

- Osaajien liikkumista eri työnantajien välillä on hankala ennakoida. Mikäli osaajia siirtyy asiakassetelituottajille, saattavat tietyt erikoissairaanhoidon toiminnot vaarantua. Julkiseen toimijaan liitetään hyvän hallinnon oikeusperiaatteet ja niihin kuuluu luottamuksensuoja, joka koskee myös yhteistyökumppaneita. Asiakassetelipalveluntuottajien pitäisi voida luottaa jatkuvuuteen maakunnan ratkaisuisissa palvelusetelin osalta. On haasteellista, mikäli maakunta joutuu perumaan oman palvelutoiminnan turvaamisen näkökulmasta asiakasetelejä. Ei myöskään ole takeita, että toisen palveluntuottajan palvelukseen siirtyneet ammattilaiset palaisivat maakunnan palvelukseen, joten tällaisissa tilanteissa edes mahdollinen asiakassetelin peruminen ei poistaisi riskiä palvelutuotannon vaarantumisesta maakunnan tuottamissa erikoissairaanhoidon palveluissa.

Asiakkailla on myös mahdollisuus vaihtaa palveluntuottajaa kuuden kuukauden välein, mikä haastaa hoidon jatkuvuuden kuin myös palvelutuotannon resursoinnin sekä maakunnan liikelaitoksessa että yksityisillä palveluntuottajilla.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

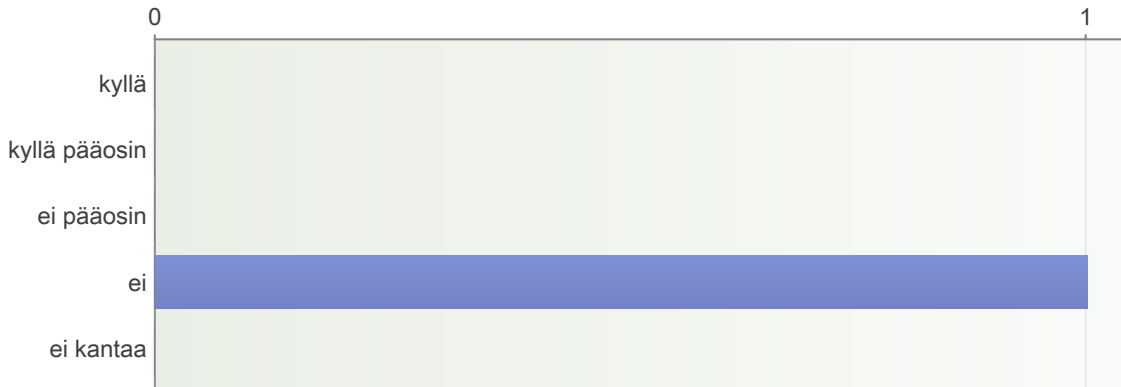
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- On huolehdittava niidenkin asiakkaiden oikeusturvasta ja mahdollisuudesta saada riittävät palvelut, joiden toimintakyky on jostakin syystä alentunut.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

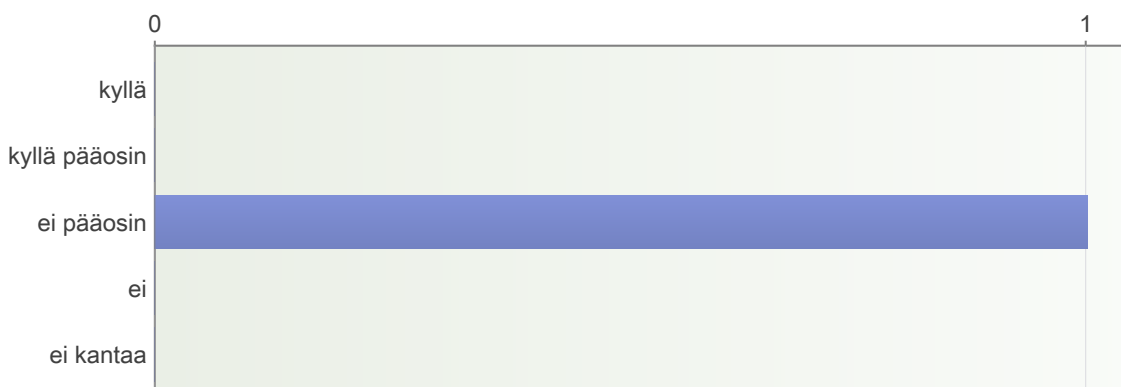
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla on velvollisuus tarjota asiakasseteli ja asiakkaan siitä kieltäytyessä velvollisuus viime kädessä tuottaa palvelut muulla tavoin. Maakunnan päätösvaltaa palvelujen tuottamistavoista on rajoitettu.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

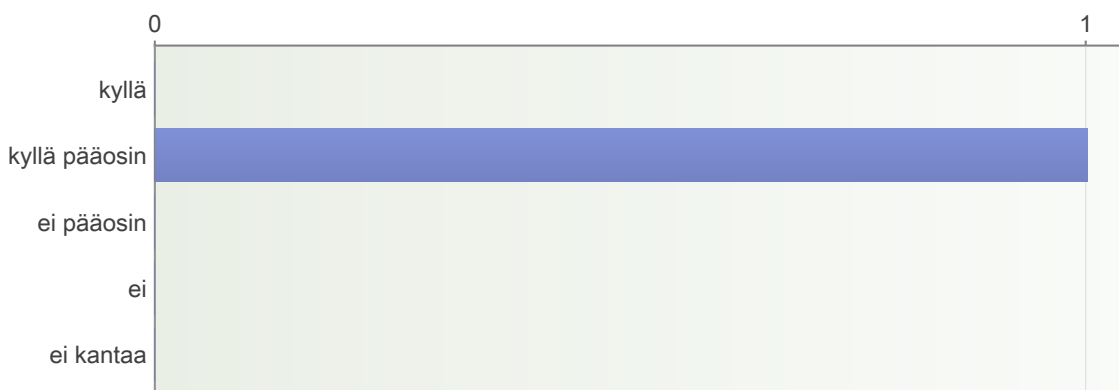
- Henkilökohtaisen budjetin käyttäminen edellyttää asiakkaalta toimintakykyä ja ymmärrystä palveluidensa hankinnasta. HeBu on tarkoitettu jatkuvan ja laaja-alaisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille mm. vammaispalveluissa tai ikäihmisten palveluissa. Näiden asiakkaiden kyky hoitaa asioitaan tai tehdä päätöksiä omista asioistaan on usein rajoittunutta. Tästä johtuen on hankala arvioida, onko asiakkailla todellisuudessa riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen. Tätä turvaamaan sosiaalihuollon palveluja käyttäville nimetään omatyöntekijät, mikä edellyttää riittävää ammattilaisten rekrytointia maakunnan palvelukseen.

Edelleen asiakkailla on oikeus kieltäytyä henkilökohtaisesta budjetista, joten sillä mahdollisesti valittavia palveluja maakunnan on tuotettava myös muulla tavoin, mistä saattaa aiheutua päällekkäisiä toimintoja ja kustannuksia.

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on haasteellista, että HeBua ei voi saada palveluja maakunnan liikelaitoksen tuottamana.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

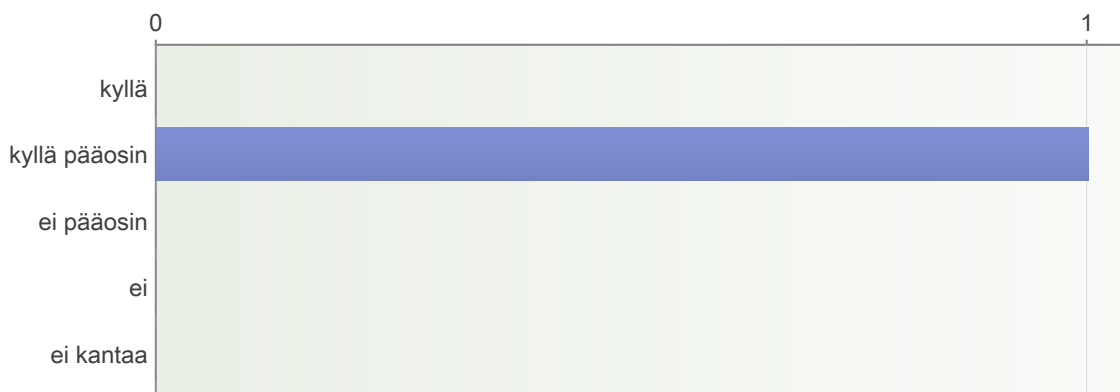
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelmaa koskevat säännökset turvaavat asiakkaan mahdollisuudet saada palveluja suunnitelmaan kirjatulla tavalla. Maakunnan valvontavastuulle jää, että asiakas saa todellisuudessa suunnitelmaansa kirjatut palvelut. Saako maakunta riittävän ajantasaisesti tiedon, mikäli asiakassuunnitelman toteutumisessa ilmenee ongelmia, mikäli asiakkaan omat voimavarat eivät riitä asiasta ilmoittamiseen.

Maakunnan liikelaitokset vastaavat asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista. Asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta tulisi kuntien vaihtelevat kriteerit palvelujen myöntämisessä yhdenmukaistaa pikaisesti.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikka tuottajien kyvystä vastata palvelutuotannosta ja sen jatkuvuudesta pyritään varmistumaan eri keinoin, on vastuu palvelujen järjestämisestä ja tuottamisestakin viime kädessä maakunnalla. Esimerkiksi pulaan jonkin erityisalan osaajista ja sen aiheuttamasta vajeesta hyväksytyyn palveluntuottajan palveluissa säännöksiin ei pystytä varautumaan. Myös kentän pirstaloituminen saattaa hajauttaa harvalukuiset osaajat moniin toimipisteisiin, mikä lisää palvelutuotannon haavoittuvuutta. Vaikka maakunnalla onkin tietyin edellytyksin oikeus peruuttaa palveluntuottajan hyväksymismenettely, ei se poista maakunnan vastuuta huolehtia siitä, että asiakas saa tarvitsemansa palvelun.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

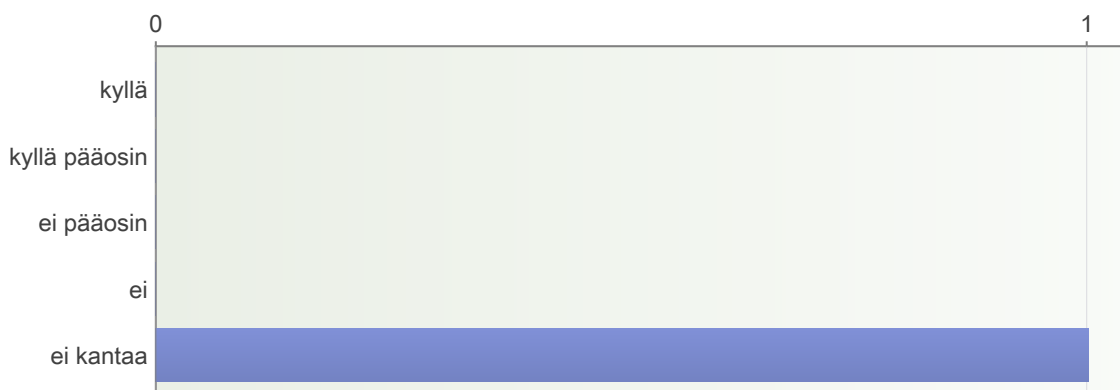
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ks. vastaus edelliseen kysymykseen.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kirjaukset mahdollisuuksista käyttää toisen maakunnan palveluista jäävät epäselviksi.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

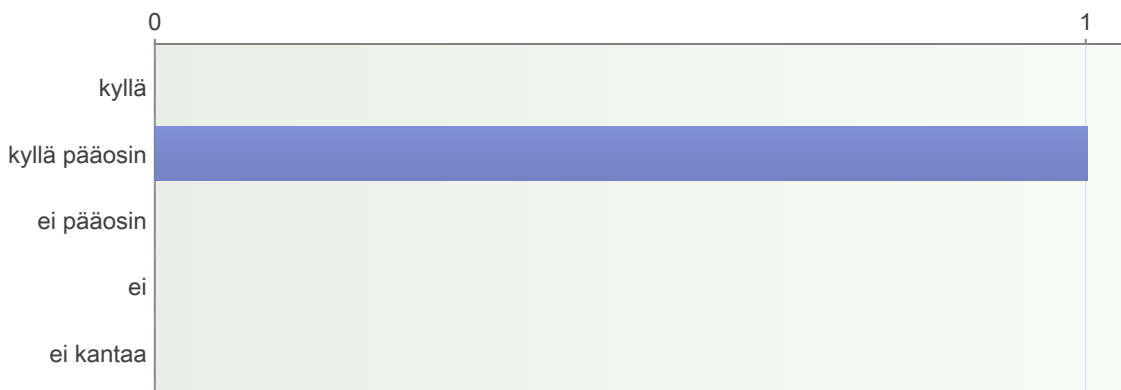
Vastaajien määrä: 1

- On haastavaa arvioida, miten käytännössä toteutuu suoran valinnan palveluntuottajan yhteistyövelvoite kunnan ja maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen parissa työskentelevien toimijoiden kanssa.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haastavaa on arvioida kiinteän korvauksen oikeaa tasoa, jotta se todellisuudessa on riittävä kattamaan sote-keskusten toimintaedellytykset ja toisaalta riittävän kannustava karsimaan esim. läheteautomatiikkaa maakunnan palveluihin tai sellaisten palvelujen tarjoamiseen, joiden asiakasvaikuttavuudesta ei ole tutkimuksellista näyttöä.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

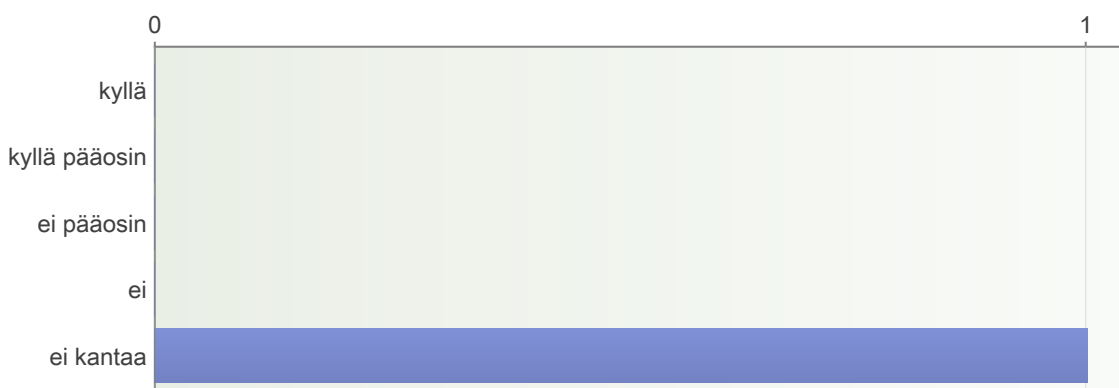
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymyksestä ei käy ilmi, mitä korvauksia tarkoitetaan. On arvioitava, sisältyykö muihin korvauksiin riski, että niistä muodostuu kanava kattaa palvelutuotannon ennakoimattomia kustannuksia, eikä siten kannusta palveluntuottajia kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan toimintaan.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tähän liittyen lakiluonnoksesta on runsaasti ratkaisemattomia kysymyksiä, koska maakunta ei tuota sote-keskuspalveluita osakeyhtiömuodossa.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

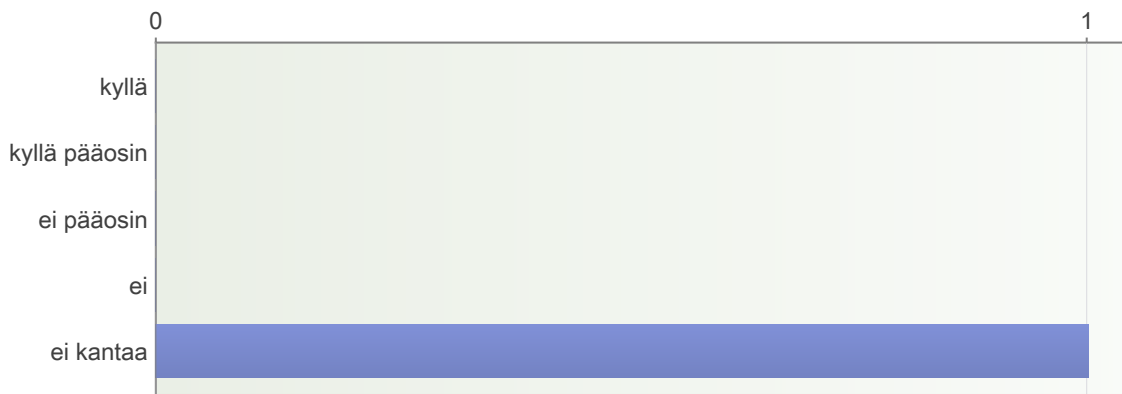
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämismvastuun siirtyessä maakunnalle 1.1.2020, on maakunnan järjestettävä palvelut myös ennen asiakassetelin käyttöönottoa (aikaisintaan 1.7.2020). Maakunnan on ratkaistava palvelujen tuottaminen ja tuotettava ne mahdollisesti itse ennen asiakassetelin käyttöönottoa.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan on ratkaistava, miten sote-keskuksen vastuulle kuuluvat palvelut tuotetaan siirtymäajalla.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon ammattilaisista on pulaa lähes kaikkialla Suomessa. Siirtymäajalla henkilöstön liikehdintää on hankala arvioida. Henkilöstön liikkuvuus saattaa aiheuttaa palveluvajeita nykyisten toimijoiden palvelutuotantoon, eikä säännöksillä pystytä tähän vaikuttamaan. On myös hankala arvioida, paljonko nykyisin yksityisiä palveluja käyttävistä suun terveydenhuollon asiakkaista siirtyisi maakunnan järjestämisen sote-keskuspalvelujen piiriin.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

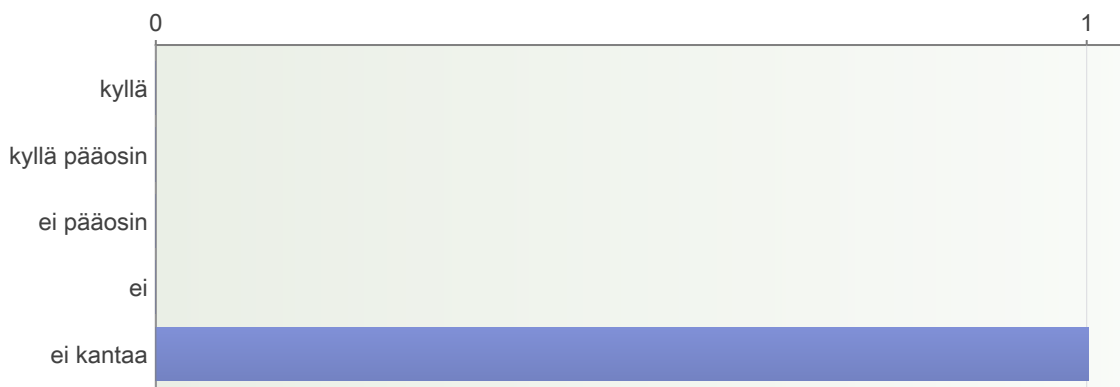
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haasteeksi muodostuu, millaisiin ratkaisuihin maakunnat päätyvät asiakassetelien käyttöönoton laajuuden osalta ja joudutaanko käyttöön otettuihin asiakaseteleihin mahdollisesti tekemään jälkikäteen muutoksia (ts. perumaan niiden käyttöönotto), jotta turvataan palvelutuotanto esim. erikoissairaanhoidossa.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

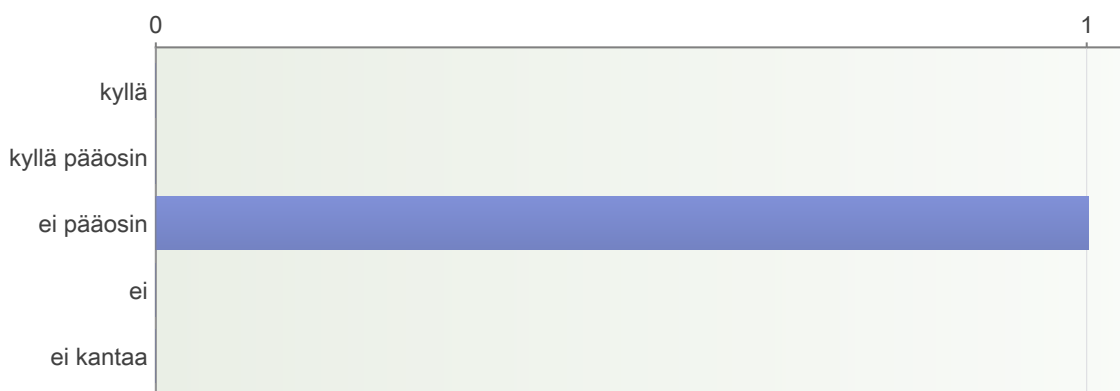
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimintaympäristön muutoksen vaikutusta ja asiakkaiden käyttäytymistä valintaa tehdessä on hankala ennakoida ja siten arvioida pienten toimijoiden toimintaedellytyksiä tulevassa sotessa. Vaateet yhteisten tietojärjestelmien käytöstä asettavat haasteita pienille toimijoille.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden ja alan ammattilaisten käyttäytymistä ja siirtymistä eri toimijoiden välillä on hankala ennakoida. Mahdolliset ennakoimattomat, äkilliset muutokset haastavat palvelutuotantoa ja siten palveluiden saatavuutta.

Vaikutusten arvioinnissa on vertailu kansainvälisiä kokemuksia asioista. Henkilökohtaisen budjetin käytön kokemukset perustuvat Suomesta poikkeaviin tapoihin järjestää sote-palveluita. Kansainväliset kokemukset myös osoittavat valinnanvapauden lisäävän kustannuksia, mikä haastaa uudistukselle asetetun tavoitteen kustannusten kasvun hillinnästä huomioiden palvelujen kysyntään vaikuttavat lainalaisuudet. Valmistelun kustannuksia tähän mennessä ei ole pystytty luotettavasti arvioimaan, joten tältäkin osin arvio saavutettavista kustannusvaikutuksista on puutteellinen.

Uudistuksessa paljon on laskettu tietojärjestelmien uudistamisen ja sähköisen asioinnin varaan. Soten tietojärjestelmien uudistamistyötä on tehty vuosikausia ilman merkittäviä tuloksia eri järjestelmien yhteensovittamisen saralla. Aikataulu tietojärjestelmien uudistamiselle on tiukka ja jääkin kysymysmerkiksi, ovatko toimivat tietojärjestelmät käytettävissä, kun järjestämisvastuu sote-palveluista siirtyy maakunnille.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- -

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- -

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- -